

Könyvtár-pedagógiai program

Készítette: Cservenkáné Pálfi Zsuzsanna

Szentendre, 2022.

Tartalom

1. Küldetésnyilatkozat.....	2
2. Helyzetelemzés, a könyvtár iskolában, pedagógiai, tanulási tevékenységben betöltött szerepe.....	2
3. Módszertani alapelvek	3
4. A könyvtárhasználat beépülése a tantárgyi rendszerbe.....	3
5. A Magyar nyelv és irodalom tantárgyban megjelölt fejlesztési célok, tartalmak, kulcsfogalmak, követelmények, amelyekhez a könyvtárhasználati ismeretek oktatása is hozzájárulhat	3
1-4. évfolyam.....	3
A könyvtárhasználatl összefüggő témakörök alsó tagozaton.....	4
5-8. évfolyam.....	4
6. A Történelem tantárgyban megjelölt fejlesztési célok, tartalmak, kulcsfogalmak, követelmények, amelyekhez a könyvtárhasználati ismeretek oktatása is hozzájárulhat	5
7. Példák a Nat 2020-ban és a kerettantervekben a tudásbővítéshez javasolt, az iskolai könyvtárban fellelhető (akár hagyományos) forrásokkal megoldható anyaggyűjtéssel kutatható témákra, illetve a javasolt segédeszközökre.....	6
Magyar nyelv és irodalom	6
Történelem és állampolgári ismeretek.....	6
Etika / Hit- és erköcstan.....	7
Természettudomány és földrajz: biológia 7-8. évfolyam.....	7
Természettudomány és földrajz: Kémia 7-8. évfolyam	8
Természettudomány és földrajz: Földrajz 7-8. évfolyam.....	8
Művészetek: Ének-zene 5-8. évfolyam	8
Művészetek: Vizuális kultúra 5-8. évfolyam	8
8. Értékelés, ellenőrzés.....	8
Táblázatok	8
1. sz táblázat: Könyvtárhasználati ismeretanyag alsó tagozaton	9
2. sz. táblázat: Könyvtárhasználati ismeretanyag felső tagozaton	10
3. sz. táblázat: Lehetséges és minimálisan szükséges óraszám a könyvtárhasználati ismeretek átadásához.....	12
4. sz. táblázat: A könyvtári órák lehetséges tartalma órákra lebontva alsó tagozaton	13
5. sz. táblázat: A könyvtári órák lehetséges tartalma órákra lebontva felső tagozaton	14
Felhasznált források:	16
Jogsabályok:	16
Kerettantervek:.....	16
Szakirodalom	16

1. Küldetésnyilatkozat

Az IFLA és az UNESCO közös iskolai könyvtári nyilatkozatának megfogalmazása szerint: „Az iskolai könyvtár biztosítja napjaink információra és tudásra alapozott társadalmában a feladatok sikeres ellátásához szükséges alapvető információkat és eszméket. Az iskolai könyvtár kialakítja a diákokban az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges készségeket, továbbá fejleszti képzelőerejüket, lehetővé téve azt, hogy felelős állampolgárokként éljenek.”

Iskolai könyvtárunk az oktató-nevelőmunka állandó támogatója, a tanulás és a közösségi élet fontos színtere. Feladata nem merül ki a hagyományos dokumentumok gyűjtésében, rendszerezésében, feltárásában és szolgáltatásában. Elsősorban az információkeresésben, az önművelésben nyújtott segítséget tekinti fő feladatának. Lehetővé teszi az információhoz való egyenlő hozzáférést, a tudás megszerzését mindenki számára.

Az önművelés, az információszerzés mellett az olvasóvá nevelést, az olvasás megszerettetését más szempontból is fontosnak tartjuk. Hisszük, hogy az olvasás, mint élményforrás hozzájárul a személyiség kialakulásához, de egyes életproblémák megoldásának segítője, támogatója lehet.

A célkitűzések megvalósítását a könyvtárostánár a pedagógus kollégákkal való állandó együttműködéssel és folyamatos kommunikációval kívánja megvalósítani.

2. Helyzetelemzés (a könyvtár iskolában, pedagógiai, tanulási tevékenységben betöltött szerepe)

A Barcsay Jenő Általános Iskola könyvtára szerves része az iskolának. Tárgyi és személyi feltételei megfelelőek a könyvtárhasználati órák megtartásához. Szabadpolcos terében 5 asztalnál 30 fő tud egyszerre helyet foglalni. Állandó fejlesztést és gondozást igénylő állományának felépítésével, katalógusával képes reprezentálni, bemutatni a könyvtárak működését. Technikai adottságai is megfelelőek az órák megtartásához: hagyományos tábla, projektor, laptop, internetelés segítik a tanítást. Tereiben elérhető wifi hálózattal és az iskolai tanulói tablettákkal az információkeresésre nyújt lehetőséget.

A könyvtárra épülő tevékenységek a pedagógiai program több területén is megjelennek. Az iskolai könyvtár a nevelő- és oktatómunka információs bázisa, a tanulás, az ismeret- és információszerzés egyik fontos színtere és eszköze, valamint a tehetséggondozás és a felzárkóztatás színtereként is funkcionál. A könyvtárlátogatás a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységi forma is lehet.

A könyvtárostánár a nevelő-oktató tevékenységét könyvtár-pedagógiai program alapján végzi.¹

Az iskolai könyvtár alapfeladata az intézmény helyi pedagógiai programja és könyvtár-pedagógiai programja szerinti tanórai foglalkozások tartása.²

---

¹ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatói intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (165. § (4) bek.)

² 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatói intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (166. § (1) bek. c.) pont)

3. Módszertani alapelvek

A Nat 2020 a módszertani eljárásoknál kiemeli az aktív tanulás szerepét, ami a tanulónak a tanulási tevékenységekben történő részvételét hangsúlyozza, ezért ennek előmozdítása érdekében a pedagógusoknak mindvégig a tevékenységközpontú tanulásszervezési formákat kívánatos előnyben részesíteniük. A könyvtári órákon is lehetőség nyílik a differenciált egyéni munka adta lehetőségek kihasználására, valamint a párban vagy csoportban végzett kutatásalapú, felfedező, tevékeny és együttműködő tanulás támogatására. A pedagógus az aktív tanulói tevékenységek megvalósítása során lehetővé teszi iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert). A Nemzeti alaptanterv az eredményes tanulás segítése kapcsán kiemeli a nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezet megteremtését, ennek iskolai könyvtárunk teljes mértékben megfelel. Lehetőség szerint biztosítani kell, hogy a tanulók a foglalkozásokon IKT és digitális eszközöket (számítógép, más iskolai vagy saját eszköz), internetkapcsolatot és prezentációs eszközöket vehessenek igénybe, valamint hozzáférhetővé váljanak a hagyományos iskolai és az elektronikus könyvtárak egyaránt.

4. A könyvtárhasználat beépülése a tantárgyi rendszerbe

A Nemzeti alaptantervben több tantárgynál is megfogalmazott követelmény, hogy a tanuló kutasson, használjon hagyományos és digitális információforrásokat, melyek segítségével készítsen gyűjtőmunkát, kiselőadást, prezentációt. Ennek megalapozásában segíthetnek a könyvtárhasználati órák, melyek a forráskutatás, a források kritikai használata mellett az etikus hivatkozás szabályait is megtanítják a tanulónak. A könyvtárhasználat bármely tantárgy tananyagába beépülhet. Ugyanakkor, hogy a könyvtári eszközöket a tanuló használni tudja, el kell sajátítania egy szűkebb alapozó jellegű elméleti ismeretanyagot, aminek ismeretében önállóan is el tud igazodni a könyvtárban.

A Nat 2020 és a hozzákapcsolódó kerettantervekben az alábbi tantárgyakban jelenik meg hangsúlyosan a könyvtárhasználat:

Magyar nyelv és irodalom, Élő idegen nyelv, Történelem és állampolgári ismertek, Etika / Hit- és erkölcsstan, Természettudomány és földrajz, Digitális kultúra, Művészetek.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban jelenik meg a leghangsúlyosabban a könyvtári műveltségterület, alsó és felső tagozaton egyaránt. Ezen kívül a Történelem tantárgy is nagyban épít a forráshasználatra, a tanulói kutatásra, gyűjtőmunkára.

5. A magyar nyelv és irodalom tantárgyban megjelölt fejlesztési célok, tartalmak, kulcsfogalmak, követelmények, amelyekhez a könyvtárhasználati ismeretek oktatása is hozzájárulhat

1-4. évfolyam

Az alsó tagozatos Magyar nyelv és irodalom kerettantervben a nevelés-oktatás cél- és feladatrendszerében megjelenő tartalmak, amelyek a könyvtári órákon is fejleszthetők, és amelyekre a könyvtárhasználati órák is építhetnek:

- a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert
- olvasó emberekké neveljük őket, akik a képzési szakasz végére többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek
- művelt emberekké neveljük a diákokat
- Fejlődjék szókincsük, kifejezőképességük

- Segíteni kell a diákokat a tanulás tanulásában, az önképzés igényének kialakításában.

A könyvtárhasználattal összefüggő témakörök alsó tagozaton

A **könyvtárlátogatás** két témakörnél jelenik meg a javasolt tevékenységek között: az 1-2 osztályos *Írás és helyesírás* témán belül *A magyar ábécé – a betűrend* témakörében és a 3-4. osztályos *Olvasás, szövegértés* témán belül az *Olvassunk együtt! Közös olvasmányok* témakörben. Ezen kívül több témakör tanulási eredményeinél megjelenik, hogy a tanuló

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat.

1-2. osztályban a *Beszéd és olvasás egység Helyem a közösségben – család, iskola* témaköre tanulási eredményként jelöli meg, hogy a tanuló könyvet kölcsönöz a könyvtárból, és azt el is olvassa, élményeit, gondolatait az általa választott módon megosztja.

Ezen kívül több témakörnél is megjelenik a tanulási eredmények között olyan ismeretanyag, cél és követelmény, amelynek megvalósításához a könyvtári óra segítséget nyújthat (ld. táblázat).

3-4. évfolyam: *Olvasás, szövegértés* egység (8.) témaköre: *Olvassunk együtt! Közös olvasmányok*

A könyvtárhasználat hozzájárulhat a következő fejlesztési feladatokhoz és ismeretekhez:

- Irodalmi műveltség alapozása
- Olvasásra nevelés
- Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Kulcsszavak azonosítása, főbb szerkezeti részek elkülönítése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Érzelmi intelligencia fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Lényegkiemelő képesség fejlesztése

5-8. évfolyam

A **Magyar nyelv és irodalom 5-8. évfolyamos kerettantervben** a könyvtárhasználati ismeretek témakör konkrétan megnevezve, óraszámok társításával szerepel. Ez a kerettanterv a következő ismeretanyagot közli:

Magyar nyelvtan 5-6.:

Témakör: (VII.) Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei:

Javasolt óraszám: 4 óra

Törzsanyag:

- A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat
- Sajtótermékek jellemző jegyei

Ajánlott tananyag: Gyakorlati feladatok: könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés
- Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken
- Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása
- Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel
- Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán
- Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése
- Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról

Fogalmak: könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés

Magyar nyelvtan 7-8.:

Témakör: (IV.) Könyvtárhasználat

Javasolt óraszám: 2 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

Fogalmak: szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg

6. A Történelem tantárgyban megjelölt fejlesztési célok, tartalmak, kulcsfogalmak, követelmények, amelyekhez a könyvtárhasználati ismeretek oktatása is hozzájárulhat

A Történelem tantárgy kerettanterve a tanulás kompetenciáinál épít a történelmi információk keresésére és feldolgozására, a forráskritikára. A digitális kompetenciáknál kiemeli annak fontosságát, hogy a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek. Ez elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodás kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak.

A kerettanterv a kötelezően feldolgozandó témakörök mellett megemlíti speciális foglalkozások szervezésének lehetőségét, amelynek egyik formája a könyvtári óra lehet.

Mind az 5-6. osztályos, mind a 7-8. osztályos fejlesztési területekhez kapcsolódó tanulási eredmények (Általános követelmények) között helyet kap az ismeretszerzés és forráshasználat, amelynek megvalósítását a könyvtár segítheti rendelkezésre álló dokumentumaival, eszközeivel, könyvtárhasználati órákkal.

A 7-8. osztályos *Szaktárgyi kommunikáció* fejlesztési terület egyik eredménye, hogy a nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást és digitális prezentációt állít össze és mutat be önállóan. Ennek a kiselőadásnak a létrehozását kívánják a könyvtári órák

is maximálisan támogatni, és végső, kimeneti célként is elérni. Egy tanulói kiselőadás létrehozásához valamint annak előadásához mindazokat az ismereteket használni kell, amit a forrásgyűjtés, a szellemi munka technikája és az információs műveltség átadása során az iskolai könyvtár is igyekszik átadni. Ez nem megy egyik pillanatról a másikra, a 8 év alatt megszerzett, az alapoktól kezdve felépített tudás szükséges hozzá.

7. Példák a Nat 2020-ban és a kerettantervekben a tudásbővítéshez javasolt, az iskolai könyvtárban fellelhető (akár hagyományos) forrásokkal megoldható anyaggyűjtéssel kutatható témákra, illetve a javasolt segédeszközökre

Magyar nyelv és irodalom

1-4. évfolyam:

- rokon értelmű kifejezések
- állandósult szókapcsolatok (közmondások, szólások, szóláshasonlatok), találós kérdések, mondókák
- régi magyar mesterségek
- saját lakóhely irodalmi és kulturális értékei
- jeles történelmi személyek Szent István király, Szent László király, IV. Béla király, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor, Széchenyi István, Kossuth Lajos

5-8. évfolyam:

- digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak, helyesírási szabályzat és helyesírási portálok önálló használata
- digitális és/vagy nyomtatott szótárak
- szakirodalmi művek (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.)

Történelem és állampolgári ismeretek

- településkutatás
- saját település, lakóhely kulturális, néprajzi értékei, a település történetének alapvető eseményei és fordulópontjai
- a közvetlen környezetben található helyi értékek (digitálisan elérhető adatbázisokat is felhasználva)

5-6. évfolyam:

Személyes történelem témakör:

- kódexkészítés (valamely magyar kódex mintájára pl. Képes krónika)

Fejezetek az ókor történetéből:

- a legjelentősebb találmány: az írás.
- információk gyűjtése az ókori és a modern olimpiai játékokról, és összehasonlításuk

A középkor világi

- könyvnyomtatás, Gutenberg

Képek és portrék az Árpád-kor történetéből

- a mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése
- információk gyűjtése és megbeszélése az Árpád-kor uralkodóiról, szentjeiről

Képek és portrék a magyar állam virágkorából

- a mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése

Mondák és történetek Mátyás királyról.

- Mátyás, a reneszánsz uralkodó – beszámoló készítése a királyi udvarban tett képzeletbeli látogatásról

Új látóhatárok

- egy természettudós (pl. Kopernikusz, Newton) életének és munkásságának bemutatása: plakáton, prezentációval, kiselőadáson

Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből

- Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér (iskolánk névadója)
- a magyar huszárokról szóló történetek gyűjtése, elbeszélése
- a huszárok fegyverzetének és öltözetének bemutatása

A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora

- kvíz készítése a március 15-i eseményekről és szereplőikről
- poszter, kiselőadás, prezentáció készítése a szabadságharc egy híres csatájáról
- történelmi portré készítése Széchenyi Istvánról és/vagy Kossuth Lajosról és/vagy Deák Ferencről

7-8. évfolyam:

- ismerkedés nemzeti jelképekkel (zászlók, himnuszok)

A dualizmus kora: felzárkózás Európához

- képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak valamely jeles magyar tudósáról, feltalálójáról

Az első világháború és következményei

- első világháborús emlékhelyek és emlékművek, sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén

A második világháború

- példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira
- második világháborús emlékhelyek, emlékművek és sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén

A megosztott világ

- kiselőadás tartása egy hidegháborús konfliktusról

A forradalomtól az ezredfordulóig

- 1956-os emlékhelyek és emlékművek, sírok feltérképezése a lakóhelyen és környékén
- retró-kiállítás rendezése

Együttélés a Kárpát-medencében

- kiselőadás készítése egy példamutató életút (pl. Esterházy János, Márton Áron) fordulópontjairól
- tabló vagy prezentáció készítése a hazai cigányság korabeli életmódjáról

Régiók története

- különböző források gyűjtése az indiai és kínai civilizáció történetéből, ezek alapján ismertető, prezentációk készítése

Mérlegen a magyar történelem

- világhíró magyar utazókról szóló beszámolók készítése
- kiselőadások, bemutatók készítése magyar tudósokról, feltalálókról, találmányokról, olimpiákonokról, művészekről
- referátum készítése egy magyar Nobel-díjas tudósról (pl. Szent-Györgyi Albert, Gábor Dénes stb.)
- prezentáció készítése egy sikeres magyar sportolóról

Etika / Hit- és erkölcsstan

1-4. évfolyam:

- közvetlen lakóhelyhez kapcsolódó nevezetességek

5-8. évfolyam:

- sport, technika vagy művészetek területén a nemzet és Európa kultúráját meghatározó kiemelkedő személyiségekről és tevékenységükről

Természettudomány és földrajz: biológia 7-8. évfolyam

- egészséggel, életmóddal foglalkozó weboldalak, tematikus médiaforrások

Természettudomány és földrajz: Kémia 7-8. évfolyam

- a kémiával kapcsolatos pályán dolgozó kutatók és mérnökök munkájának megismerése
- a háztartási hulladék összetétele, felhasználásának és csökkentésének lehetőségei, különös figyelemmel a veszélyes hulladékokra
- a saját települést érintő környezetvédelmi kérdés kémiai vonatkozásai

Természettudomány és földrajz: Földrajz 7-8. évfolyam

- egy adott terület természet- és társadalomföldrajzi adottságainak elemzése és bemutatása, az ezekből fakadó környezeti és társadalmi problémák, megoldási lehetőségek

Művészetek: Ének-zene 5-8. évfolyam

- internetes zenei adatbázisok

Művészetek: Vizuális kultúra 5-8. évfolyam

- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai

8. Értékelés, ellenőrzés

Az órákon nyújtott teljesítmény alapján folyamatos, segítő szándékú szóbeli értékelés zajlik. Fontos a tanulói visszajelzés, tanulói értékelés, a társértékelés és önértékelés. Az értékelés egyéb formái az osztályt tanító pedagógussal, felső tagozaton a befogadó tantárgyat tanító szaktanárral való egyeztetés alapján valósulnak meg.

Mivel befogadó tantárgyak keretében zajlik a könyvtári ismeretek oktatása, így ezen tantárgyak fél évi, év végi osztályzataiba számít bele az itt elért eredmény.

Táblázatok:

1. sz. táblázat: Könyvtárhasználati ismeretanyag alsó tagozaton. Dőlt betűvel kiemelve a Nat2020 illetve a kerettantervek által meghatározott ismeretanyag.
2. sz. táblázat: Könyvtárhasználati ismeretanyag felső tagozaton. Dőlt betűvel kiemelve a Nat2020 illetve a kerettantervek által meghatározott ismeretanyag.
3. sz. táblázat: Lehetséges és minimálisan szükséges óraszám a befogadó tantárgyak és témakörök megjelölésével
4. sz. táblázat: A könyvtári órák lehetséges tartalma órákra lebontva alsó tagozaton.
5. sz. táblázat: A könyvtári órák lehetséges tartalma órákra lebontva felső tagozaton.

1. sz táblázat: Könyvtárhasználati ismeretanyag alsó tagozaton

ÉVFOLYAM	KÖNYVTÁRISMERET, KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSOK	FORRÁSHASZNÁLAT, KÖNYVISMERET	INFORMÁCIÓSZERZÉS	HIVATKOZÁS	KIMENET, VÉGSŐ CÉL, ALKOTÁS, "TANULÓI PORTFÓLIÓ"
1.	<i>Könyvtárlátogatás, ismerkedés a könyvtárral Mi a könyvtár? A könyvtár főbb állományrészei: a mesék és a versek</i>	Könyvszeretet Hogyan bánunk a könyvekkel?	a könyvtárhasználat alapvető szabályai, <i>kommunikáció, illemszabályok kapcsolatfelvételi formák: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés</i>	könyvborító, gerinc szerepe a könyv címe	beiratkozás, <i>kölcsönzés</i> kedvenc könyv vagy könyvtári élmény lerajzolása
2.	a könyvtár főbb állományrészei: a kézikönyvtár; ismeretek tára: a gyermeklexikon	Ablak-zsiráf képes gyermeklexikon (<i>az életkornak megfelelő szótárak használata</i>)	<i>betűrendes keresés az Ablak-zsiráfban</i>	Könyv adatai: író, illusztrátor (<i>fogalom: illusztráció</i>), (szerző), cím hasáb, oldalszám, címszó, szócikk	<i>könyvajánlás</i> szóban szépirodalmi olvasmányélményről
3.	a könyvtár főbb állományrészei: szépirodalom és ismeretterjesztő könyvek „Rend a lelke mindennek.”	Ablak-zsiráf, sorozatok, különösen: ismeretterjesztő könyvsorozatok <i>fejezetek, tartalomjegyzék</i>	Az Ablak-zsiráf utalórendszere	a címlap szerepe: kiadási adatok; <i>fogalom: kiadó</i>	<i>könyvajánlás</i> írásban szépirodalmi olvasmányélményről ötlet: levél formában
4.	Tudástárak: a kézikönyvek főbb típusai raktári jelzet: Cutter szám a könyvtár „térképe”, <i>alaprajza</i>	Magyar értelmező kéziszótár, Magyar szinonimaszótár Magyar nagylexikon Képes gyermekenciklopédia <i>nyomtatott források használata az ismeretbővítéshez a mutatók és a tartalomjegyzék</i>	<i>lényegkiemelés, kulcsszavak, fűrtábra, Venn-diagram betűrendes keresés kézikönyvben, kulcsszavak azonosítása, ismeretlen szavak, kifejezések értelmezése, rokon értelmű kifejezések gyűjtése, ismeretbővítés könyvtárhasználatlaltal</i>	<i>szerző, cím, kiadási adatok, oldalszám</i>	<i>könyvajánlás</i> szóban és írásban <i>ismeretterjesztő</i> olvasmányélményről ötlet: <i>osztály- vagy iskolaiújság készítése hagyományos vagy digitális formában / Lapbook készítése</i>

2. sz. táblázat: Könyvtárhasználati ismeretanyag felső tagozaton

ÉVF.	KÖNYVTÁRISMERET, KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSOK	FORRÁSHASZNÁLAT, KÖNYVISMERET	INFORMÁCIÓSZERZÉS	HIVATKOZÁS	KIMENET, VÉGSŐ CÉL, ALKOTÁS, „TANULÓI PORTFÓLIÓ”
5.	Tudástárak: ismeretterjesztő könyvek rendszere: ETO katalógusok, katalógushasználat raktári jelzet: szakjelzet aktív tanulói tevékenység, külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek: látogatás a városi könyvtárban	újság, folyóirat, sajtó, média, (néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése) A magyar helyesírás szabályai O. Nagy Gábor: Magyar szólások és közmondások O. Nagy Gábor: <i>Mi fán terem?</i> , Kiss Gábor (szerk.): <i>Magyar szókincstár</i>	keresés <i>folyóiratok</i> tartalomjegyzékében gondolkodás: fogalmi háló, a tudományterületek kapcsolódása, <i>logikailag összetartozó elemek</i> <i>megnevezése, címkézése</i> <i>állandósult szókapcsolatok,</i> <i>szólások, közmondások eredete,</i> <i>értelmezése</i> kézikönyvhasználat: <i>betűrendes</i> és <i>kulcsszavas</i> keresés	az adatok állandó sorrendje, hivatkozás hagyományos információforrásra	„Könyvtári nyomozás” <i>kutatás, forrásgyűjtés,</i> <i>információgyűjtés,</i> <i>ismeretszerzés</i> egy témakörben a <i>források</i> lehetséges körének feltérképezése a könyv megkeresése katalógusban és a polcon
6.	kutatást segítő könyvtári adatbázisok többszemponútú, összetett keresés a katalógusokban tárgyszavak	digitális információforrások keresése: online folyóirat, digitális archívumok kulcsszavas keresés, többszemponútú, összetett keresés	a találatok szűrése, szűkítése: logikai operátorok szerepe a keresésben	hivatkozás digitális információforrásra, etikus hivatkozás	„Mi is alkotunk” – egyéni alkotás az információ feldolgozása a gyűjtött anyag rövid írásbeli vagy digitális prezentációs formába öntése
7.	aktív tanulói tevékenység, külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek: helyi múzeum, helyi könyvtár helytörténeti gyűjteménye	szaklexikonok, szakenciklopédiák helyismereti, helytörténeti (hagyományos és digitális) információforrások, adatbázisok	csoporthoz tartozó munka: a csoport tagjai egymást segítik, tudásukat összeadják	forráskritika, etikus hivatkozás	„Mi is alkotunk” – alkotás közösségben, csoportban közös projekt csoportban tematikus gyűjtőmunka, projekt vegyes források alapján, településkutatás

ÉVF.	KÖNYVTÁRISMERET, KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSOK	FORRÁSHASZNÁLAT, KÖNYVISMERET	INFORMÁCIÓSZERZÉS	HIVATKOZÁS	KIMENET, VÉGSŐ CÉL, ALKOTÁS, „TANULÓI PORTFÓLIÓ”
8.	A könyvtárak nyújtotta tanulási, önképzési lehetőségek, a könyvtár mint a tanulás színhelye és közösségi tér, <i>a könyvtárak típusai, jellemzői és rendszere, könyvtárközi kölcsönzés, megyei és országos könyvtár</i>	bibliográfiák	<i>a különböző forrásokból nyert információk összekapcsolása</i> önálló munka: az általános iskolai tanulmányok alatt szerzett ismeretek alapján	több tételből álló hivatkozás: források felsorolása, irodalomjegyzék	„Előadjuk, amit alkottunk” – komplett <i>kiselőadás</i>

3. sz. táblázat: Lehetséges és minimálisan szükséges óraszám a könyvtárhasználati ismeretek átadásához:

Évfolyam	Szükséges óraszám összesen	Ebből kerettantervben meghatározott	Könyvtárhasználati óra	Délutáni foglalkozás, napközi / osztályfőnöki óra	Könyvtári szakóra
1.	2	-	1 óra Magyar (Beszéd és olvasás, Helyem a közösségben, Beszéd és kommunikáció témakörén belül)		1 óra
2.	2	-	1 óra Magyar (A magyar ábécé a betűrend)		1 óra
3.	3	-	3 óra Magyar (Mondák, regék – ismeretbővítés, Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek témakör / vagy Olvassunk együtt! Közös olvasmányok, Nyelvtan: betűrendbe sorolás)		
4.	4	-	3 óra: Magyar (Nyelvtan, helyesírás és szövegalkotás / Növények, állatok, emberek, találmányok: lexikonhasználat / betűrendbe sorolás / Hangalak és jelentés: rokon értelmű kifejezések, Írásbeli szövegalkotás: anyaggyűjtés, iskolaújság)		1 óra
5.	4	4	2 óra: Magyar	1 óra	1 óra: Történelem / Hon- és népismeret / Természettudomány
6.	4	Magyar nyelvtan 5-6.	2 óra: Magyar	1 óra	1 óra: Történelem / Digitális kultúra, Természettudomány / Etika
7.	3	2	1 óra: Magyar	1 óra	1 óra: Történelem / Biológia, Földrajz / Kémia / Digitális kultúra
8.	3	Magyar nyelvtan 7-8.	1 óra: Magyar	1 óra	1 óra: Történelem / Biológia / Földrajz / Kémia / Digitális kultúra

4. sz. táblázat: A könyvtári órák lehetséges tartalma órákra lebontva alsó tagozaton:

ÓRA CÍME, RÖVID LEÍRÁS	IDŐTARTAM	AJÁNLOTT KOROSZTÁLY	SZÜKSÉGES -E ELŐKÉSZÜLET	MILYEN TANTÁRGY KERETÉBEN?
Népmese napja: felsősök olvasnak mesét	1 óra	1-4. évfolyam	nem	OSZTÁLYFŐNÖKI, MAGYAR
Népmese napja: papírszínház kézműves foglalkozással	2 óra	1-4. évfolyam	nem	RAJZ, TECHNIKA, MAGYAR, OSZTÁLYFŐNÖKI
„Magyar népmesék” vetélkedő	2 óra	4. évfolyam	igen	OSZTÁLYFŐNÖKI, MAGYAR
Mesebeli ételek	1 vagy 2 óra	2-4. évfolyam	nem	KÖRNYEZETISMERET, OSZTÁLYFŐNÖKI
A kisegér nagy utazása: meseterápiás foglalkozás	2 óra	1. évfolyam	nem	OSZTÁLYFŐNÖKI, MAGYAR
Keresd a könyvtárban! : vetélkedő	1 óra	3. évfolyam	nem	OSZTÁLYFŐNÖKI, MAGYAR
Karácsony a nagyvilágban – játékos vetélkedő	1 óra	3-4. évfolyam	nem	OSZTÁLYFŐNÖKI, MAGYAR
Mesedélután	1 óra	2-4. évfolyam	nem	OSZTÁLYFŐNÖKI, MAGYAR
Jótekonysági sütívásár a könyvtárnak	1 nap	1-8. évfolyam	igen	KARÁCSONYI VÁSÁR
A kis herceg – regényfeldolgozás	3 óra	4. évfolyam	igen	OSZTÁLYFŐNÖKI, MAGYAR
Könyvjelző készítés	1 óra	1-4. évfolyam	igen (rajzterem, Tatárné Éva segítségével)	Rajz, technika, OSZTÁLYFŐNÖKI
Könyvajándék nap	febr. 14.	1-4. évfolyam	igen	minden tantárgy+napközi
Könyvtári játékok (könyvleltár, Melyik könyv nincs velünk?, Ki vagyok én?, Képes mese)	1 vagy 2 óra	3-4. évfolyam	nem	OSZTÁLYFŐNÖKI, MAGYAR
HOLDEN ROSE: az olvasásról	1 óra	3-4. évfolyam	alapítványi pénzből finanszírozva	OSZTÁLYFŐNÖKI, MAGYAR
Költészetnap versmondó verseny	3 óra	1-4. évfolyam		
PAPÍRMERÍTÉS	2 ÓRA	2-4. évfolyam	Igen (rajzterem, Éva segítségével)	OSZTÁLYFŐNÖKI, RAJZ, TECHNIKA

5. sz. táblázat: A könyvtári órák lehetséges tartalma órákra lebontva felső tagozaton:

5. ÉVFOLYAM				
Az írás előzményei	1 óra	5. évfolyam	nem	nyelvtan, történelem
Az ékírás, Mezopotámia írástörténete	1 óra	5. évfolyam	nem	nyelvtan, történelem
Kína írástörténete	1 óra	5. évfolyam	nem	nyelvtan, történelem
Egyiptom írástörténete	1 óra	5. évfolyam	nem	nyelvtan, történelem
Az ókori Alexandria könyvtára	1 óra	5. évfolyam	nem	nyelvtan, történelem
Közmondások, közmondásbogozó	1 óra	5. évfolyam	nem	nyelvtan
Könyvtári játékok (könyvleltár, Melyik könyv nincs velünk?, közmondásbohozó)	1 óra	5. évfolyam	nem	ofő
Szépirodalom vagy ismeretközlő? (Kulcsidézetek óraterve)	1 óra	5. évfolyam	nem	ofő, irodalom
Könyvtári szituációk	1 óra	5. évfolyam	nem	ofő, etika
Meselánc könyvtárra szabva	1 vagy 2 óra	5. évfolyam	nem	történelem, ofő
Fülldöntős játék	1 óra	5. évfolyam	nem	etika, ofő

6. ÉVFOLYAM				
ÓRA CÍME, RÖVID LEÍRÁS	IDŐTARTAM	AJÁNLOTT KOROSZTÁLY	SZÜKSÉGES -E ELŐKÉSZÜLET	MILYEN TANTÁRGY KERETÉBEN?
Mátyás könyvtára, a Corvinák	1 óra	6. évfolyam	nem	történelem, nyelvten
A középkor könyve, a kódex	1 óra	6. évfolyam	nem	történelem, nyelvten
A könyvnyomtatás története, Gutenberg	1 óra	6. évfolyam	nem	történelem, nyelvten
Papírmerítés	2 óra	6. évfolyam	rajzterem, Éva segítsége	rajz, technika, ofő
Szótár-és lexikonhasználat	2 óra	6. évfolyam	nem	nyelvtan
Szókincstotó	1 óra	6. évfolyam	nem	nyelvtan
ETO, a szakirodalom (Beszálókártya játék)	2 óra	6. évfolyam	nem	nyelvtan, ofő
Könyvtári szituációk	1 óra	6. évfolyam	nem	ofő, etika

Hol rejlik a boldogság? (meseterápiás foglalkozás)	1 óra	6. évfolyam	nem	ofő, etika
---	-------	-------------	-----	------------

7. ÉVFOLYAM

ÓRA CÍME, RÖVID LEÍRÁS	IDŐTARTAM	AJÁNLOTT KOROSZTÁLY	SZÜKSÉGES -E ELŐKÉSZÜLET	MILYEN TANTÁRGY KERETÉBEN?
Könyvtártípusok (Melyik könyvtárba menjek...)	1	7.évfolyam	nem	ofő, etika
Szabó Ervin Könyvtár – könyvtárlátogatás	1 délelőtt	7. évfolyam	igen	ofő, etika
Érdekességek az Amerikai Egyesült Államokból (információkereső kockajáték)	1 óra	7. évfolyam	nem	földrajz

8. ÉVFOLYAM

1. óra	Témaválasztás. Több tételből álló hivatkozás: források felsorolása, irodalomjegyzék, bibliográfia.
2. óra	Kutatás. A különböző forrásokból nyert információk összekapcsolása. Önálló munka.
3. óra	Kiselőadások.

Felhasznált források:

Jogszabályok:

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

Nat 2020: A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról. In: Magyar Közlöny 2020. évi 17 szám pp. 290-446.

Kerettantervek:

A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat (Utolsó letöltés 2020.05.18.)

Kerettanterv: Magyar nyelv és irodalom 1-4. évfolyam

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/Magyar nyelv es irodalom A jav 0409.docx (Utolsó letöltés 2020.05.18.)

Kerettanterv: Magyar nyelv és irodalom 5-8. évfolyam

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/Magyar nyelv es irodalom F.docx (Utolsó letöltés 2020.05.18.)

Kerettanterv: Történelem 5-8. évfolyam

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/Tortenelem F.docx (Utolsó letöltés 2020.05.18.)

Szakirodalom:

Az iskolai könyvtár mindenki számára a tanítás és tanulás színhelye, Az IFLA és az UNESCO közös iskolai könyvtári nyilatkozata. In: Könyv és Nevelés, 2008/4. mell., 13-16. p.

<http://www.opkm.hu/download/ImOk.pdf> (Utolsó letöltés 2020.05.18.)

Barátné Hajdu Ágnes (2015) Bevezetés a könyvtárhasználati ismeretek oktatásába. Bp. : Eötvös Loránd Tudományegyetem. 89 p.

Dömsödy Andrea (2018) A könyvtárpedagógia elmélete és gyakorlata. Bp. : Könyvtárostanárok Egyesülete. 307 p.

Juhászné Belle Zsuzsanna (2015) Könyvtár-pedagógia a gyakorlatban. Debreceni Egyetemi Könyvkiadó. 203 p.